

Előszó

AZ IDŐ OTT MINTHA MÁS RITMUSBAN TELT VOLNA. AMIKOR valaki a külvilágtól elzárva él, minden egyes nap pontosan ugyanolyan, mint az előző. Ez az egyformaság addig gyúrja a lelket, amíg az ember egy lélegző, táplálkozó, üritkező lényvé válik, amely napfelkeltekor ébred, és napnyugtával nyugovóra tér. Ez az üresség minden lassan múló nappal mélyebbre és mélyebbre szivárog, miközben mindenki láthatatlanná és jelentéktelenné válik. Néha egy végtelenül körbe-körbepelkedő, apró bogárnak éreztem magam. Abban az irgalmatlan vákuumban semmi sem mozdult. Nem adhattunk hírt magunkról, és hozzánk sem jutottak el hírek. Nem volt kit felhívni, és nem csörgött ránk senki. Nem volt olyan email, levél, gondolat, amely megfelelt volna a rezsim előírásainak. Harminc tanárnak álcázott misszionárius, kétszázhetven észak-koreai fiú hallgató és én: egy író, aki tanárnak álcázott misszionáriusnak mutatta magát. Elzárva éltünk egy szigorúan őrzött, Phenjan kihalt külvárosában fekvő, kampusznak álcázott börtönben, és csak egymásra számíthattunk.

ELSŐ RÉSZ

Anti-Atlantisz

1

2011. DECEMBER 19-ÉN, 12 ÓRA 34 PERCKOR KOPOGTATTAK AZ ajtómon. A gyomrom görcsbe rándult. Tudtam, ki az. Nem foglalkoztam vele, pakoltam tovább a ruháimat a bőröndbe. A kopogás nem maradt abba. Tudta, hogy a szobában vagyok, és nem állt szándékában továbbmenni.

Végül abbahagytam a pakolást, és kinyitottam az ajtót. Martha, egy 24 éves, hórihorgas, szemüveges angol lány állt ott, aki hozzám hasonlóan tanár volt. „Le kell jönnöd az értekezletre” – mondta. Sóhajtottam, és már előre éreztem a karácsony előtti imára összegyűlő, harminc keresztény misszionárius körében eltöltött fél év súlyát. „Meghalt” – suttopta, és a mennyezet felé mutatott. Azt hittem, Istenre gondol, és egy pillanatra összezavarodtam. Sosem olvastam a Bibliát, a családom nagyrészt ateista. Majd azt mondta, ő, és rájöttem, hogy ennek a világnak az istenére gondolt: Kim Dzsongilre.

Vajon volt abban valami sorsszerű, hogy a koreai élményeim az ő születésnapjával kezdődtek, és a halálával értek véget? 2002 februárjában a Kim Dzsongil 60. születésnapjára érkező észak-amerikai küldöttség tagjaként pillantottam meg első alkalommal Phenjan tiltott városát. Néhány hónap telt el 2001. szept-

tember 11-e óta, George W. Bush pedig akkoriban „az ördög tengelye” egyik államaként hivatkozott az országra, így ez egy meglehetősen kedvezőtlen időszak volt arra, hogy több idegennel együtt, egyedülálló amerikai nőként átlépjem a határt.

A következő kilenc évben megváltoztathatatlan határainak minden valószínűtlen átlépésével egyre jobban megfertőzött ez az ismeretlen és kiismerhetetlen hely. Ez az elszigetelt nemzet teljesen más rendszer szerint működött, mint a világ egyéb részei. Olyannyira más volt, hogy amikor 2011-ben az országba érkeztem, akkor a *dzsucse** szerinti 100. évet írták. A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság (KNDK) a saját naptári rendszerét követi, amely az 1994-ben elhunyt Nagy Vezető, Kim Ir Szen születésének évével kezdődik. A *dzsucse* szó nagyjából önrendelkezést jelent, ez a kifejezés áll Észak-Korea alapfilozófiájának középpontjában. Szinte minden könyvet, amivel az országban találkoztam, a Nagy Vezető írt, vagy róla szólt. Az államilag irányított média – köztük a *Rodong Sinmun* (Munkások Lapja) újsággal és a koreai állami televízióval – szinte kizárólag csak a Nagy Vezetővel foglalkozott. Voltaképp minden film, dal, emlékmű a Nagy Vezető csodálatos tetteinek állított emléket. A rangot Kim Ir Szen Kim Dzsongilnek adta tovább, ő pedig Kim Dzsongunnak, aki 29 éves volt, amikor 2012-ben a világ legfiatalabb államfőjeként hatalomra lépett.

Jelentések szerint minden lakásba hangosbeszélőket szereltek fel, amelyeken át kormánypropagandát sugároznak, és állítólag az országban a Nagy Vezető 35 ezer szobra található. Közben a rezsim ENSZ-szankciókat kiprovokáló atomfegyverekkel bohóckodik, Észak-Korea népe szenved. Az 1990-es években

* Vallási és politikai eszme, Észak-Korea hivatalos, autarktikus ideológiája és a rajta alapuló államrendszer elnevezése, az ottani rezsim szerves része. (A Szerk.)

bekövetkező éhínség (amelyet „nehéz menetelésnek” neveznek) közel 3 millió ember halálát okozta – ez több, mint a teljes népesség egytizede. A World Food Program (Világélelmezési Program, WFP) szerint az észak-koreaiak 80%-a élelmiszerhiánytól és éhínségtől szenved. Becslések szerint a kényszermunka, a kivégzések, a munkatáborok miatt 1948 óta több mint egymillió ember veszett oda. A legfrissebb ENSZ-jelentések szerint a KNDK-ban 20 koncentrációs tábor működik, amelyekben 120 ezer politikai foglyot őriznek (a Human Rights Watch jogvédő szervezet ezt a számot 200 ezerre teszi). A számok óhatatlanul csak hozzávetőlegesek, mivel képtelenség tényleges adatokhoz jutni. Szinte egy észak-koreai sem hagyhatja el a hazáját – a disszidensekre kivégzés vár –, és kevés külföldi léphet be az országba, kivéve a szervezett, főként európai útlevéllal rendelkező turista-csoportokat, de azok is csak előzetesen jóváhagyott helyekre juthatnak el. A globális információ korában, ahol a *titok* szó már anakronizmusnak számít, Észak-Korea egészen más utat választott magának.

Az ország iránti megszállottságom – mert bizony bátran nevezhetjük annak – alapja nem pusztán újságírói érdeklődés. Amikor elsőként jártam „küldöttként” Észak-Koreában, nem sokat törődtem azzal a Kim Dzsongil-szimpatizáns csoporttal, amelylyel együtt utaztam. Emiatt azt gondolhatták rólam, hogy szélsőségesen tiszteletlen vagy fiatal vagyok, pedig valójában egyik sem. Szántsándékkal öltöttem magamra a közöny gúnyját. Mivel nagyon nehezen sikerült vízumot szereznem, úgy éreztem, az a legjobb, ha nem tűnök túl kíváncsinak. És volt még valami: egy nagyon is ösztönző belső hang, amely azt súgta, hogy jobb, ha minél kevésbé ismerem a részleteket. Számunkra, akik az 1970-es évek Dél-Koreájában nőttünk fel, mindenre, ami Észak-Koreával kapcsolatos, baljós árny vetül. És azokban, akiknek a családtagjait elrabolták, és Észak-Koreába hurcolták, a fájdalom még mélyeb-

ben vert gyökeret. Ha annyit tudtam volna, mint most, egy évtizeddel később, kétlem, hogy vállalkoztam volna az utazásra. A New York-i John F. Kennedy nemzetközi repülőtéren azonban felszálltam a Korean Air járatára – amely a világ egyik legfényűzőbb és -modernebb légitársasága volt –, majd 24 óra múlva, Szöul és Peking érintésével felszálltam az észak-koreai állam tulajdonában lévő Air Koryo gépére, amelynek fedélzetén az egyetlen olvasnivaló a Nagy Vezető életéről szólt. A következő kilenc évben rendszeresen ezen az útvonalon jutottam el Phenjanba.

Minden történetnek van valamilyen múltbéli előzménye. A megszállottságom gyökere a születésem előtti időszakra, 1945 előttre nyúlik vissza. Minden akkor fordult rosszra, amikor az ötezer éves koreai birodalmat – miután felszabadították a japán uralom alól – a szövetségesek két részre osztották. És azóta minden ugyanolyan rossz is maradt, és semmi, még az 1950-ben kezdődő, három évig tartó háború sem változtatott rajta.

Dél-Koreában felcseperedő gyermekként talán elkerülhetetlen volt, hogy megszállottá váljak. Az ott töltött évek elbátortalanítóan tiszták és frissek maradtak az emlékezetemben. Ahogy egyre idősebb leszek, ezek az emlékek mind jelentősebbé nőnek, minden beszögellésben egyre mélyül a sötétség. Ez minden első generációs bevándorlóra jellemző: minden két részre, *rége*re és *mostra*, *előttre* és *utánra* tagolódik. Az óhazát és a befogadó otthont elválasztó óceán szintén kettészeli az időt.

Tizenhárom évesen kerültem az Egyesült Államokba. Dél-Koreában az 1980-as évek eleje politikailag és gazdaságilag bizonytalan időszak volt, így apám vállalkozásai – egy hajózási társaság, bányászati vállalatok és hotelek – egyik napról a másikra tönkrementek. A csődöt Dél-Koreában súlyos börtönbüntetéssel sújtották, így az egyik éjszaka leple alatt elmenekültünk onnan. Amerikába érkezve, sok új bevándorlóhoz hasonlóan, mi is szegénynek számítottunk, és egyfolytában költöztünk: Queensből Jersey

Citybe, onnan Bronxba, majd Fort Leebe. Alig tudtam felfogni a környezetemben egyik napról a másikra bekövetkező, hatalmas változásokat. Tisztában voltam vele, hogy már nem vagyok Koreában, de képtelen voltam megérteni, hogy végleg elveszítettem az otthonomat. Időbe telt megemésztennem egy másik külföldi fogalmat is: hirtelen *ázsiai* lettem, ezt a kifejezést pedig korábban csak szociológiaórákon hallottam. Otthon a *sárga* az aranyfa színe volt, a házunkat a dombtól elválasztó kerítés tövében nőtt; sosem jutott eszembe, hogy a bőrszínem is az lenne. Azokat az éveket még a csend jellemezte. Az anyanyelvem hirtelen eltűnt, a helyét az idegenül hangzó angol foglalta el. Kész csodának tűnt, hogy lettem az érettségit, és bejutottam a felsőoktatásba.

A diplomám megszerzése után néhány évet Londonban töltöttem, valami olyasmi után kutatva, amit sohasem sikerült néven neveznem, aztán visszatértem New Yorkba, ahol a húszas éveim java részét több részmunkaidős állásban, egy East Village-i fix lakbérű apartmanban töltöttem. De itt sem éreztem otthon magam, és rendszeresen kiadtam albérletbe a lakást, miközben útra keltem, gyakran valamilyen írói ösztöndíj kapcsán. Ezek rendszerint mindentől távol eső helyekre szólítottak: egy százéves New Hampshire-i faházba vagy egy üres, kopár dombra néző szobába Wyomingban. Akkoriban még nem voltak mobiltelefonok, és ha felhívtam a szüleimet, akkor a hívás költségeit mindig ők állták. Emlékszem, az egyik délután leszálltam egy Greyhound távolsági buszról az Új-Mexikó állambeli Taosban, beálltam egy kávézó melletti fülkébe, és felhívtam a New Jerseyben lévő apámat. Azzal fejezte be a beszélgetést, hogy „ha ilyen ütemben haladok, akkor nemsokára olyan messze leszek, ahonnan már nincs visszaút”.

Azokban a vándorlással teli években egyszer az olaszországi Ligur-tenger partján találtam magamat. Jobban hangzik, mint amilyen valójában volt. A hely lenyűgöző szépsége oly kevéssé érintett meg, hogy még évekkel később is szándékosan igyekeztem

mindenféle beszélgetésbe belecsempészni a nevét. „Ezt a ruhát azon az ősön viseltem, amit Liguriában töltöttem.” Vagy: „Sosem fejeztem be azt a regényt, amelyen Liguriában dolgoztam.” És mindezt azért, hogy emlékeztessen magam az ott töltött két hónapra.

Néha történik ilyesmi. Az ember átél valamit, és mégis ott teljesen. Koreára ennek az ellenkezője igaz. Az első tizenhárom évem olyan valóságos volt számomra, mint semmi más. Amikor az ember fiatalon veszíti el az otthonát, az élete azzal telik, hogy próbál újat találni helyette. Az évek során minden lakásomat átmenetinek tekintettem. Egyiket sem rendeztem be rendesen, a falak csupaszon maradtak, személyes tárgyak nélkül – mintha bármikor eljöhetne az a pillanat, hogy másodperceim vannak összepakolni és menekülni. Sokszor kérdezik tőlem, hogy hol tartom a holmimat. Ez a kérdés mindig Dél-Koreát juttatja az eszembe: fejben mindig a visszatérésre készülök. A fölém magasodó, gyermekkori otthonomhoz felvezető, elképesztően hosszú, felejthetetlen lépcsősor tövében lerakom a bőröndömet.

Amikor 2002-ben első alkalommal jártam Phenjanban, furcsa módon sokkal inkább otthon éreztem magam, mint bármikor, amióta gyermekként el kellett hagynom Szöült. Az ismerőség érzése tört rám. Ott volt előttem az egész múlt: a kettéosztott Korea miatt szétszakított nemzedékek, a vágyakozás, a veszteség, a fájdalom, a megbánás és a bűntudat évtizedei. Olyan mértékben azonosultam ezzel, hogy soha többé nem tudtam megszabadulni tőle. Úgy éreztem, ha meg tudnám fejteni a helyet, akkor összerakosgathatnám a mozaikdarabkákat. Mint a legtöbb koreai – legyen déli vagy északi –, talán teljesen értelmetlenül, de az újraegyesítésről álmodoztam. 2011-ig rendszeresen visszatértem az országba.

Gyakran kérdezik tőlem, hogy melyik Korea az otthonom. Észak- vagy Dél-Korea? Ez azonban teljesen értelmetlen kérdés.

Annak az esélye, hogy én vagy bárki más Északról jusson ki a világba, szinte a nullával egyenlő. Valójában szinte senki sem juthat ki Észak-Koreából. Az egy elzárt ország. Elzártan élnek Dél-Koreától meg a világtól, illetve mindazoktól, akiknek a családtagjai ott ragadtak. Olyasféle börtön ez, amelyet nem lehet egy „Szezám, táruljál” kinyitni, és közben a világ kezdi elfelejteni, miért is helyezték lakat alá ezt az országot, és ki dobta messzire a zár kulcsát.

Az én hazám Dél-Korea – az ipari, a fejlett, a jobb Korea, amelynek földjéből olyan vállalatok nőttek ki, mint a Hyundai és a Samsung, és amely a véres háború óta eltelt hat évtizedben a világ 15. leggazdagabb országává küzdötte fel magát. Ám Dél sosem tud csak egyszerűen Dél maradni. Szimpla létezése eszünkbe juttatja Északot, még a nevét sem kell kiejteni hozzá. Azt az Északot, amely rendszeres nukleáris fenyegetéseivel, bizarr diktátorainak bohóckodásával olyan árnyékot vet, amely messze túlnyúlik a Koreai-félszigeten. Az elmúlt években Észak-Korea az ábrándozó elmék szirénjévé vált, amely a külső szemlélőket megvárhatja, tűnődésre készíti és tovább csigázza – a végtelenségig.

Mindkét szülőm olyan családból származik, amelyet az ország kettéosztása szakított szét. Az emiatt keletkező, gyógyíthatatlan fájdalom – egy több nemzedéken át tartó, lélekromboló kín – volt az, ami engem Észak-Koreába repített. Ha ez egy olyan történet lenne, amely együttérzést ébreszt az olvasóban, és amelynek elolvasása után elégedetten és tájékozottabban tennék le a könyvet, akkor úgy érezném, hogy célt értem. Az igazság mégis az, hogy szinte csak fél távig jutottam: egy szomorú, befejezetlen utazás áll mögöttem, mivel akik a szívszaggató történet középpontjában állnának, már réges-régen halottak, vagy meghalni készülő emberek, akik felett hamarosan eljár az idő.

A koreai háború három évig tartott, milliók haltak meg, vagy vesztették el a családjukat. Valójában azonban sosem ért véget,

csak szünetel, pontosan ott, ahol elkezdődött: a 38. szélességi fok mentén, amelynek mindkét oldalát egy-egy Korea foglalja el. Történészek ezt az „elfeledett háborúnak” is nevezik, de egy koreai sem tekinti annak. A feledés kultúrája ismeretlen fogalom Koreában. A háború napjaink mindkét Koreájában jelen van.

Ott van például apám fiatalabb unokatestvéreinek története: középpontban egy tizenhét és egy tizennyolc éves ápolónövendék, akik a háború alatt tűntek el. Évtizedekkel később, az 1970-es években az anyjuk, apám nagynénje Észak-Koreából – Japánon keresztül – kapott egy levelet. Ez volt az egyetlen alkalom, amikor a lányai kapcsolatba léptek vele, de ettől a pillanattól kezdve néhány havonta meg kellett jelennie a Koreai Központi Hírszerző Ügynökségnél, mivel kémkedéssel gyanúsították. Végül örökre elhagyta Koreát, majd a texasi San Antonióban telepedett le, és ott is halt meg. A lányairól soha többé nem hallott. Aztán ott volt a nagybátyám, anyám bátyja, aki csak tizenhét éves volt, amikor észak-koreai katonák elrabolták a háború kezdetekor, 1950 júniusában. Soha többé nem került elő. Talán Phenjanba vitték – vagy nem –, és ez a bizonytalan tudatlanságban töltött állapot majdnem az örületbe kergette a nagyanyámat, majd anyámat és bizonyos fokig engem is, mivel megörököltem tőlük a bánatukat.

Dél-Korea – és minden bizonnyal Észak is – bővelkedik hasonló történetekben, amelyeket meg is ismerhetnénk, ha az ott élők elmesélhetnék. A szétszakadás traumája még hosszú időn át kísérti az áldozatait. Ez a fajta becstelenség egy életre szól. Mindenki tudja, hogy az eltűntek hol vannak, talán csak néhány órányira, de nem láthatják őket, nem írhatnak nekik, és nem hívhatják fel egyiküket sem. Akár az ember édesanyja is a határ másik felén ragadhatott. Vagy a szeretője, aki után egy életen át vágyódní fog. Netán a gyereke, akihez nem juthat el, pedig az a nevét kiáltja, és sírva merül álomba estéknként. Szöulból Phenjan derengő árnyak tűnik, pedig csak 190 km a távolság – közel van,

mégis elérhetetlen. Ez az évtizedek óta tartó sóvárgás képes egy teljes nemzetet beteggé tenni. A fájdalmat nem lehet elfelejteni, sőt újra és újra felidéződik, mint egy betegség. Szívek szakadnak meg, és nincs rá gyógyír; az ember csak azon tűnődik, hogy mi történt azzal az élettel, amelyet együtt kellett volna leélniük. Olyan szülők gyermekeként, akik személyesen élték át ezeket a traumákat, képtelenség megfelelni erről a tragédiáról.

A Phenjani Műszaki Egyetemről (PME) első alkalommal teljesen véletlenül hallottam. 2008 februárjában a *Harper's* magazin megbízott, hogy tudósítsak a New York-i Filharmonikusok phenjani útjáról, melynek során koncertet készültek adni az észak-koreai fővárosban.

Közel száz külpolitikai tudósító rohant, hogy részt vehessen a turnén. Mivel nem voltam igazi újságíró – legalábbis nem tekintettem magamat annak –, rettegtem attól, hogy ennyi tapasztalt veterán mellett tudósítsak az országról. Aztán rájöttem, hogy milyen keveset tudnak Észak-Koreáról, és hogy alig sikerült kideríteniük róla valamit. Egy kábeltévé műsorvezetője különkiadást készített, amelyben egy „átlagos” észak-koreai családdal – melyet a kormány választott ki erre a feladatra – együtt nézte tévén a műsort. Aztán „véletlenszerűen” megkérdezett – szintén a rezsim által kijelölt – észak-koraiakat, és ilyen kérdéseket tett fel nekik: „Úgy érzik, Amerika az esküdt ellenségük?”; az egyik interjúalanyának pedig megtanította a *barát* szót, amelyet a nő szorgalmasan ismételtgetett.

A phenjani látványos médiaoperett előjátékaként részt vettem egy pekingi fogadáson. (Bár Phenjan Szöültől autóval csak néhány órányira fekszik, csak Kínán keresztül lehet megközelíteni.) A fogadást az amerikai nagykövetségen tartották a filharmonikusok támogatóinak tiszteletére. A színes társaságban jelen volt

a Compaq vállalat megalapítója, az amerikaifutball-bajnokság, az NFL PR-guruja és egy japán hercegnő az olaszországi Velenceből. A nők bundát viseltek. Közülük huszonöten 50 ezer dollárt adományoztak, hogy részt vehessenek a különleges úton, és szemmel láthatóan izgatottak voltak. Egyikük könnyelműen azt mondta nekem, hogy még sosem járt Dél-Koreában, és tessék, most meg Észak-Koreába készül! A másik azt mesélte, hogy nagyon szeret „elmaradott” országokba menni, és szerintem Észak-Koreán kívül már nem is léteznek ilyenek. Néhányan azt tanácsolták, hogy muszáj, egyszerűen muszáj találkoznom egy bizonyos Mrs. Gunddal, egy velem azonos korú koreai-brazíliai nővel, akinek a férje egy időben a *Forbes* szerint a világ egyik leggazdagabb emberének számított.

Mrs. Gund volt az, aki említette, hogy egy nemzetközi egyetemet készülnék indítani Phenjanban, és a tanári kar kizárólag külföldiekből áll majd. Nagyon valószínűtlennek tűnt, de aki Észak-Koreát tanulmányozza, hozzászokik a képtelen forgatókönyvekhez. Amikor további kérdéseket tettem fel, megvonta a vállát, és azt tanácsolta, küldjek egy emailt egy bizonyos Kim elnöknek, aki az egész projekt vezetője.

Kim elnök – mint kiderült – James Kim, koreai-amerikai evangéliumi keresztény volt, akivel az interneten több interjút is találtam, amelyek egy hasonló, az 1990-es években, a kínai Jencsiben megnyitott intézményről szóltak. Jenbien Műszaki Egyetem (JME) volt a neve. Az egyik interjúbán Kim azt mondta, hogy a phenjani iskola megalapításához 10 millió dollárt gyűjtött össze a világ különböző pontjain található evangéliumi keresztény gyülekezetek adományaiból. Amikor arról kérdezték, hogy került-e ebből bármennyi is a rezsimhez, azt állította, hogy minden építkezési anyagot és felszerelést Kínában szereztek be. Az iskola működtetése igencsak drága mulatság, csak a fűtési költségeket napi 1500 dollárra becsülték. Amikor arról kérdezték, ki finan-

szírozza az egyetem működtetését, némi szünet után a „mennyei bankokra” hivatkozott.

Bár az iskola még építés alatt állt, beadtam a jelentkezésemet egy tanári pozícióra. A következő években sokat emaileztem az iskolával kapcsolatban kínai, dél-koreai és amerikai ügyintézőkkel. Nem tudtam róluk sokat, csak annyit, hogy Kim elnök emberei voltak, akit a fő kapcsolattartóm, Joan szerint nagyon lefoglaltak az utazásai. A JME kampuszán dolgozó Joan hosszú és semmitmondó emaileket írt a tavasszal nyíló jenbien virágokról és a számtalan elfoglaltságáról, amelyek az Úr kegyelméből mind a „projekttek” álltak kapcsolatban.

Levelezésünk első évében az egész terv légből kapottnak tűnt. Egy alkalommal az egyik illinois-i egyetem koreai-amerikai könyvtárosa meghívott egy PME-nek adományt gyűjtő eseményre az evanstoni templomba. Közel ötven ázsiai diák – többségében koreai-amerikaiak és koreaiak – vett részt az eseményen, akik jó egy órán át imádkoztak és sírtak. Furcsa módon úgy tűnt, hogy ez a rendezvény legitimálja az iskola létezését.

Végül 2009 decemberében felhívtak Kim elnök szülői irodájából, és közölték, hogy készüljek fel, mert néhány hónapon belül indulhatok Phenjanba. Soha senki nem firtatta a vallási hovatartozásomat, én pedig nem nyilatkoztam róla. Szinte semmiféle eligazítást nem kaptam. Mit vigyek magammal? Hogyan fogom tartani a kapcsolatot a családommal? Egyetlen ilyen jellegű kérdésemre sem kaptam választ. Aztán jött a hajós incidens. 2010. március 26-án a *Csönan*, egy dél-koreai hadihajó 46 tengerésszel a fedélzetén elsüllyedt az ország nyugati partvidékén. Egy nemzetközi vizsgálat kiderítette, hogy egy észak-koreai tengeralattjáró torpedója okozta a tragédiát. A két Korea közötti kapcsolatok befagytak, és az ajtó, amely addig megnyíltni látszott, hirtelen becsukódott. Nem hittem benne, hogy az egyetem elindulhat, vagy hogy bárki vízumhoz juthatna. A projekt ismét parkoló pályára került.

Az év végén a PME mégis megnyílt. Azt állították, hogy a jelentkezésem valahogyan elveszett, és az első szemeszterre már összeállították az első tanári kart a JME-n dolgozó tanerő soraiból. De, mint Joan megírta, számítsak arra, hogy tavasszal indulhatok.

Aztán 2011 áprilisáig semmi sem történt, mígnem a beérkező emailjeim között meg nem jelent egy „beszerzendők” tárgyú levél. A korábban már jóváhagyott vízumomat nem kevesebb, mint 35 észak-koreai kormányhivatalnak kellett ellátnia a pecsétjével, hogy újra kiadják. Kim elnök kérte az eljárás felgyorsítását, illetve mentességet a PME tantestülete számára, csakhogy ehhez meg kellett várniuk egy új törvény beiktatását. „Új törvény? – kérdeztem Skype-on. – De hiszen az hónapokba, sőt évekbe telhet!” Joan viszont megnyugtatót, hogy az ilyesmi Észak-Koreában néhány nap alatt lezajlik, úgyhogy kezdhetek csomagolni.

Azt is mondta, hogy szükségem lesz egy hűtőszekrényre, vécé-papírra és vajra. Azon tűnődtem, vajon tényleg lehetetlen-e ezeket beszerezni ott. Mindenképpen vigyek mindent magammal, ha Phenjanba megyek, mondták. Átutaltam valamekkora összeget Joannak, hogy szerezzen be egy hűtőt Kínában, és küldje el onnan Phenjanba, de abban nem voltam biztos, hogy egy tömb lefagyasztott vaj túlélné-e a hosszú repülőutat New Yorktól Phenjanig. Végül kiderült, hogy rengeteg mindenre lesz szükségem, ami nélkül nem lennék meg. Ha bárki azt hinné, hogy íróként a könyvek álltak a listám elején, tévedne, mert a legkevésbé sem érdekeltek. Sokkal egyszerűbb holmikot vittem magammal: egy pótszemüveget, kivehető kontaktlencsét, egészségügyi törlőkendőket, fájdalomcsillapítót, különféle vitaminokat, antibiotikumokat és annyi proteinszeletet, amennyi a bőröndömbe fért.

Az Észak-Koreába szóló vízumokat szinte csak az országba lépés napján adják ki, pedig a Peking–Phenjan útra szóló repülőjegyeket csak érvényes vízummal lehet megvásárolni. Ez azt jelentette,

hogy azonnal indulnom kellett Ázsiába, és várni a hívást – így aztán a következő hét hetet Szöulban rostokolva töltöttem, a vízumomra várva, amelyet az utolsó pillanatban visszatartottak. Nem magyarázták el, miért, és nem is kértek érte elnézést. Az Észak-Koreával kapcsolatos ügyekben ők szabják meg, ki mit tehet – és azt is, mennyiért; Észak-Koreában ugyanis mindennek ára van.

Azon a nyáron a monszun korán érkezett. Ázsiának abban a részében egyik nap elkezd esni az eső, és egy hónapig el sem áll. Ez általában júliusban történik, de abban az évben már június közepén ránk köszöntött. Nyomorúságosan éreztem magam. Már egy hónapja vártam, hogy megkapjam a vízumomat, amikor elkezdett esni. Arra ébredtem, hogy az eső veri az ablaktáblákat, a hajam pedig magába szívja a párát. A légkondicionálás ellenére izzadtam, és lomha lettem, ez pedig csak fokozta a tehetetlenségérzetemet. Az év nem kezdődött jól, és egyre rosszabb lett. Nem sokkal korábban estem át egy borzalmas szakításon, amely kilenc elvesztegetett évnél vetett véget.

Szöulban sem volt túl könnyű. A nővérem, aki mindig is az érzelmi támaszomnak számított, New Yorkból költözött vissza oda. Nem volt jól, így reggeli rituáléként ázsiai biokörtét és -dinyenyét vágtam fel neki, miután megmostam őket bio növénytisztítóval. Mivel az immunrendszere legyengült, aggódtunk a baktériumok miatt. Ez az állandó aggodás számomra nagyon megterhelő volt, mivel korábban sosem kellett őt ápolnom. Délutánonként elkísértem az orvoshoz kontrollra, vérvételre vagy gyógytornára. Előfordult, hogy elvittem a két lányát – 8 és 10 évesek voltak – zenekari próbára, illetve bárányhimlő elleni oltásra – olyasmiket tettem, amiket általában az anyukák szoktak. Nem igazán illetem a dél-koreai anyukák közé, és ez mindig emlékeztetett arra a tényre, hogy sosem vállaltam gyermeket.

Követnem kellett volna az Észak-Koreából érkező híreket, amelyek rendre a lehetséges utódról, Kim Dzsongunról szóltak, akire a külföldi sajtó „Értékes Vezetőként” vagy „Kiváló Vezetőként” utalt. Ehelyett abban leltem vigaszt, hogy emaileket írogattam egy régi brooklyni szeretőmnek, akivel akkoriban vettem fel újra a kapcsolatot. Tudtam, hogy nem állok készen egy új kapcsolatra, de azon a nyáron szeretni akartam őt. Semmi sem vonja el jobban egy szenvedő lélek figyelmét, mint egy új – vagy akár újrahasznosított – szerelem próbára tevő kihívásai. Minden este, amikor próbáltam álomba merülni a vastag, rám telepedő szőuli monszunban, emlékeztettem magam, hogy otthon vár rám a barátom, csak biztonságban le kell tudnom az egész kirándulást, és visszatérhetek hozzá. Nem volt szerelmes belém, és nagyon elfoglaltnak tűnt, így nem válaszolt túl gyorsan a szükségtelen könyörgésekkel teli emailjeimre. Csak akkor írt, ha úgy tartotta kedve, de azon a nyáron, az áradásban úszó Szöulban, az emailjei úgy ragyogtak rám, mint a napsugarak.

A vízumomra várva gyakran jutottak eszembe az eltűntek: anyám testvére és az apám unokatestvérei. Az, hogy miképpen várta őket vég nélkül az anyjuk, aki csak azért nem költözött el még évekkel a háború végét követően sem, hogy a fiai és lányai könnyebben megtalálják, ha hazatérnének. Az édesanyák minden nap úgy ébredtek fel, hogy az lesz az a nap. Bizonyára reménykedve pillantott fel minden alkalommal, ha a csengő megszólalt. *Talán a gyermekem jött meg. Bárcsak ő lenne az! Igen, biztosan ő lesz az.* Hiszen annyira értelmetlen, hogy az ember nem láthatja többé a gyermekét. Mert a mi világunkban semmi sem tűnhet el nyom nélkül.

Azon a nyáron a várakozás több fajtáját is megismertem. Vártam a napot, amikor a félresikerült eljegyzésem már nem fáj többé. Vártam, hogy a brooklyni férfi válaszoljon az emailjeimre, és kimutassa vonzalmát, mert az életemnek azon a pontján nagyon

vágytam a kedvességre. És legfőképpen vártam, hogy a nővérem kezelése befejeződjön, és véget érjenek a fájdalmai. Mindeközben pedig vártam az észak-koreai vízumra, mert a szívem mélyén azt reméltem, hogy az jelenti majd a kiutat abból, amit érzek, akármilyen is az.

Aztán június végén felhívtak. Megkaptam a vízumot, így a nyári szemeszter alatt elkezdhetek tanítani. Az eligazítás három nappal később Pekingben lesz majd, július 1-jén pedig indulunk Észak-Koreába.